19/06/2024

Η ιστορική μάχη Κιλκίς-Λαχανά του Β΄ Βαλκανικού Πολέμου 1913 – Του Πάνου Ν. Αβραμόπουλου

/ Γνώμες

Μια από τις ιστορικότερες και κρισιμότερες μάχες του ελληνισμού στην σύγχρονη ιστορική του εκπόρευση, που συνέδραμαν ζωτικά την εθνική και εδαφική του ακεραίωση, αλλά και εδραίωσαν την παρουσία του στο πεδίο της Βαλκανικής, εν μέσω σημαντικών γεωστρατηγικών ανακατάξεων του Β΄ Βαλκανικού πολέμου, είναι η μάχη Κιλκίς-Λαχανά, εναντίον της Βουλγαρίας. Μια μάχη απο τις φονικότερες στην σύγχρονη στρατιωτική μας ιστορία, με

τεράστιες απώλειες θα λέγαμε στο έμψυχο δυναμικό του στρατού μας, αφού απολέσαμε μαζί με τους τραυματίες περί τους 8.828 άνδρες, αλλά που συνάμα εδραίωσε την νίκη των ελληνικών όπλων στον Β΄ Βαλκανικό πόλεμο και κατέστησε την Ελλάδα ικανή στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων, να δρομολογήσει σιγά-σιγά την εθνική της ακεραίωση. Ενώ και απο πλευράς βουλγαρικών δυνάμεων, ήταν επίσης μεγάλες οι απώλειες, που έφταναν τους 6.971 νεκρούς και 6.000 αιχμαλώτους.

- Γράφει ο Πάνος Ν. Αβραμόπουλος

Ηγετικές φυσιογνωμίες της ιστορικής αυτής μάχης, υπήρξαν, αφενός απο ελληνικής πλευράς ο διάδοχος Κωνσταντίνος, αφετέρου δε απο Βουλγαρικής, ο στρατηγός Νικολάι Ιβανώφ. Με το πέρας της μάχης ο ελληνικός στρατός συνέχισε την προέλασή του στην Δοϊράνη και ολοκλήρωσε την νικηφόρα πορεία του, που τον είχε καταστήσει πλέον απο τους κεντρικούς παίχτες στο γεωστρατηγικό παιχνίδι της Βαλκανικής. Αλλά πως εξελίχτηκε η ιστορική αυτή μάχη που έλαβε χώρα στις 19-21 Ιουνίου του 1913 στην τοποθεσία Κιλκίς-Λαχανά, κατά την διάρκεια του Β΄ Βαλκανικού πολέμου;

Οι Βουγαρικές δυνάμεις είχαν αναπτυχθεί στις 17 Ιουνίου στην γραμμή Βερτίσκος-Πολύκαστρο και εκπονούσαν στρατηγικό σχέδιο για την κατάληψη της Θεσσαλονίκης στις 19 Ιουνίου. Πρό αυτού του διαφανόμενου κινδύνου απώλειας της Θεσσαλονίκης, ο ελληνικός στρατός, με ψύχραιμες και καλο-σχεδιασμένες κινήσεις αντέδρασε αποτελεσματικά και καθήλωσε τους Βουλγάρους στην τοποθεσία Κιλκίς-Λαχανά. Αρωγός δε στην προσπάθεια των ελληνικών στρατευμάτων για την μετέπειτα νίκη τους στην καθοριστική αυτή μάχη, ήταν και ο γεωφυσικός διαμελισμός της περιοχής, που προσφέ-ρονταν για την τακτική του στρατού μας, ενώ παράλληλα δυσχέραινε την ματαφορά τμημάτων πεζικού πρός βορρά και ανατολή, κάτι που επίσης ήθελε σε κείνο το momentum ο ελληνικός στρατός, εναντίων των Βουλγάρων.

Η στρατηγική των δυνάμεών μας, καθόριζε την προέλαση βόρεια και ανατολικά των 2-ας, 3ης, 4-ης και 5-ης Μεραρχιών μας καθώς και της Ταξιαρχίας Ιππικού μας, που οδηγούνταν πρός στην περιοχή του Κιλικίς, ενώ για τις 6-η και 7-η Μεραρχία μας, προέβλεπε την κατεύθυνσή τους στον Λαχανά. Αντίστοιχα τώρα απο πλευράς βουλγαρικών δυνάμεων, η 2-η Βουλγαρική στρατιά ανέπτυξε μια μεραρχία στρατού και τρείς ταξιαρχίες πεζικού, έχοντας παράλληλα και την αρωγή ενός συντάγματος ιππικού, για την πραγματοποίηση αντεπιθέσεων. Η μορφολογία του εδάφους που παρουσίαζε σημαντικές αποκλίσεις, καθόρισε και τις δυο ξεχωριστές κατευθύνσεις επιθέσεων. Την βόρεια πρός το Κιλκίς και την ανατολική πρός τον Λαχανά.

Η μάχη στο Λαχανά

Ο ελληνικός στρατός ήδη απον το πρωί της 19-ης Ιουνίου, είχε περιορίσει σημαντικά τις βουλγαρικές προφυλακές. Και το βράδυ κατόρθωσε να καταλάβει το ύψωμα Γερμανικό, το χωριό Όσσα και την περιοχή Σκεπαστού. Την αυγή δε της επόμενης ακριβώς ημέρας, οι ελληνικές δυνάμεις εξαπέλυσαν την κεντρική τους επίθεση. Μεσούσης της μάχης οι ελληνικές μεραρχίες 11-η και 6-η, κατέβαλαν σισσύφεια προσπάθεια για να προσεγγίσουν σε απόσταση εφόδου την βασική βουλγαρική τοποθε-σία. Ωστόσο δέχονταν αλλεπάλληλα σφοδρά και φονικά πυρά. Σε αυτό συνέτεινε και το γεγονός, ότι το πεδίο της μάχης ήταν ανοικτό και προσφέρονταν στον αμυνόμενο, να έχει άριστη εποπτεία και ευρεία πεδία βολής για να αποκρούει τις επιθέσεις. Πάραυτα η 7-η Μεραρχία μας συνέχισε ακάθεκτη τις εφόδους της και τελικά εισήλθε νικηφόρα στην Νιγρίτα. Ενώ το μεσημέρι της 21-ης Ιουνίου, το ελληνικό πεζικό προσέγγισε επιτυχώς σε απόσταση εφόδου τις βουλγαρικές δυνάμεις. Και στις 4:00 μ.μ. με μια γενική επίθεση με λόγχη, κατατρόπωσε τους Βουλγάρους και τους εξανά-γκασε σε υποχώρηση πρός τα

τελευταία υψώματα της κοιλάδας του Στρυμώνα. Καταγάγοντας έτσι μια περίτρανη έστω και πολύ αιματηρή νίκη. Να σημειώσουμε εδώ, ότι ή ήττα των Βουλγαρικών δυνάμεων θα ήταν συντριπτική, αν η 7-η ελληνική Μεραρχία, καταλάμβανε εγκαίρως την γέφυρα του Στρυμώνα και απέκοπτε έτσι την άτακτη βουλγαρική υποχώρηση στις Σέρρες. Δεσπόζουσα φυσιογνωμία στην μάχη του Λαχανά, υπήρξε ο διοικητής του 1-ου συντάγματος πεζικού μας Φωκίων Διαλέτης.

Η μάχη στο Κιλκίς

Στο πεδίο του Κιλκίς τώρα, οι ελληνικές δυνάμεις κατόπιν επίπονων και αλλεπάλληλων επιθέσεων, κατόρθωσαν να εξαναγκάσουν τις βουλγαρικές δυνάμεις σε σύμπτυξη και να καταλάβουν τις βουλγαρικές προφυλακές ήδη απο την πρώτη ημέρα. Και το πρωί της 20-ης Ιούνη, ο ελληνικός στρατός εξαπέλυσε γενική επίθεση. Πάραυτα οι Βούλγαροι αμύνθησαν σθεναρά και διατήρησαν προσωρινά την αμυντική τους συνοχή. Όμως έστω και αν δεν διερράγη το βουλγαρικό μέτωπο, οι ελληνικές μεραρχίες το απόγευμα της ίδιας ημέρας, πέτυχαν να προσεγγίσουν σε απόσταση εφόδου τις βουλγαρικές γραμμές και να προωθηθούν στην καθοριστική για την έκβαση της μάχης γραμμή: Κάστρο – Μεγάλη Βρύση – Κρηστώνη – Κάτω Ποταμιά – Ακροποταμιά. Πρό αυτής της εξέλιξης το Γενικό μας Επιτελείο αποφάσισε γενική επίθεση για την νύχτα, αποσκοπώντας στην κατάληψη του Κιλκίς. Ωστόσο λόγω κακού συντονισμού, η επίθεση πραγματοποιήθηκε στις 3:30 μ.μ. μόνο απο την 2-η ελληνική Μεραρχία, η οποία και κατόρθωσε να καταλάβει καίρια στρατηγικής σημασίας σημεία, στα ανατολικά της πόλης.

Εν τέλει τα χαράματα της 21-ης Ιουνίου, έλαβε χώρα γενική επίθεση απο το σύνολο των ελληνικών δυνάμεων, που με αδιάκοπες εφόδους διέρρηξαν την αμυντική θωράκιση των Βουλγαρικών γραμμών. Και στις 9:30 π.μ. έλαβε χώρα η ιστορική ήττα των Βουλγάρων, οι οποίοι κατέρρευσαν ολοκληρωτικά. Ο τιμημένος ελληνικός στρατός είχε απελευθερώσει το Κιλκίς και προέλαυνε νικηφόρα για να γράψει τις χρυσές σελίδες ιστορίας του στον καθοριστικό Β΄ Βαλκανικό πόλεμο του 1913. Δικαίως έτσι απο την αδέκαστη ιστορική μας μοίρα, η μάχη του Κιλκίς – Λαχανά, καταγράφεται ως ένα απο τα σπουδαιότερα ιστορικά μας ορόσημα, που επικαθόρισε ζωτικά την μοίρα του σύγχρονου ελληνισμού και ειδικότερα πρός την κατεύθυνση της εθνικής μας ακεραίωσης. Και ως ένα τέτοιο, με σεβασμό και ευλάβεια όλοι οι έλληνες το τιμούμε.

*Ο συγγραφέας Πάνος Ν. Αβραμόπουλος, είναι M.Sc Δ/χος Μηχανικός Ε.Μ.Π.